

ODPRTJE STALNE RAZSTAVE »SIJAJ JEKLA - 400 LET JEKLARSTVA V MEŽIŠKI DOLINI« — 22. 10. 2020 – POŠTA 2390 RAVNE NA KOROŠKEM

Borut Bončina, dr. Karla Oder

Leta 1620 je Melhior Puc, fužinar in rudar iz Labotske doline, v Črno na Koroškem prenesel koncesijo za dve talilni peči in na Mušeniku postavil prve fužine. S tem se je v Mežiški dolini začel razvoj ene najpomembnejših gospodarskih dejavnosti, ki je sooblikovala prostorski razvoj doline in način življenja njenih prebivalcev. In 400 let kasneje se odpira stalna razstava SIJAJ JEKLA – 400 let jeklarstva v Mežiški dolini (napredek, krožno gospodarstvo, posluš za okolje,...). Stalna razstava o jeklarstvu, tehničnih inovacijah in raziskovalnih dosežkih jeklarskih podjetij je nastala v sodelovanju s snovalci razstave Ko zapoje kovina; Tisočletja metalurgije na Slovenskem, ki so jo decembra 2019 ob 100-letnici Univerze v Ljubljani odprli v Narodnem muzeju Slovenije. Ti so za razstavo v Štauahariji prispevali vsebine na temo Jeklarstvo. Razstava sama je sicer razdeljena na tri vsebinske sklope: Sijaj tradicije, Jeklarstvo in Slovensko industrijo jekla. V prvem delu je predstavljen zgodovinski oris razvoja jeklarske industrije v dolini reke Meže, od njenih začetkov v Črni 17. stoletju do dosežkov v 19. stoletju. Med prvimi industrialci v dolini so bili grofje Thurn, lastniki fužin v Črni, Mežici in na Ravnah. V Črni in Mežici so izdelovali žico različne debeline, žebelje in druge pol izdelke, pozneje pa tudi pudlano jeklo in lito železo. Jeklarna in železarna grofa Thurna je slovela po kakovostnih izdelkih, nagrajenih na obrtnih in industrijskih razstavah. V Rosthornovi železarni na Prevaljah so prvi v monarhiji izdelovali železniške tirnice, v jeklarsko industrijo na Slovenskem pa uvedli angleško tehnologijo proizvodnje pudlanega jekla. Schleglova iznajdba uporabe rjavega premoga pri pudlanju je pomembno vplivala na nadaljnji razvoj jeklarstva in premogovništva v Evropi. Na Ravnah na Koroškem je grof Jurij Thurn sredi 19. stoletja zgradil pudlarno in valjarno, kmalu za tem so začeli izdelovati lončno jeklo za izdelavo različnih orodij. Uvedba Siemens-Martinove peči je podjetju omogočila predelavo starega železa in proizvodnjo kakovostnih in plemenitih jekel. Drugi del predstavlja jeklarstvo in ključni sodobni metalurški postopki izdelave jekla in njegove predelave in obdelave. Avtorji tega dela razstave so zapisali, da je »jeklo vsestransko uporabna surovina tudi zato, ker lahko njegove mehanske lastnosti spreminjamo s toplotno obdelavo. Jeklo je 100-odstotno reciklabilno, zaradi ekonomičnosti pa se približujemo 90 %. Recikliranje jekla ni pomembno samo zaradi zmanjševanja potreb po surovinah in energentih, temveč tudi zato, ker okolje manj obremenjujemo z odpadki.« Predstavljeni so sodobni načini proizvodnje jekla, vlivanje in preoblikovanje ali predelava. Tretji sklop predstavlja Skupino SIJ – Slovensko industrijo jekla, ki največ prihodkov ustvari s proizvodnjo jekla, in sodi med največje slovenske izvoznike. S skoraj 3.900 zaposlenimi je steber zaposlovanja v koroški in gorenjski regiji. Z delovanjem po načelih krožnega gospodarstva izkazuje svojo trajnostno naravnost in je zgleden primer na tem področju v Sloveniji. SIJ Metal Ravne je druga največja družba v Skupini SIJ in je s svojim tržnim deležem tretji največji proizvajalec orodnih jekel v Evropski uniji. SIJ Ravne Systems je v Skupini SIJ največja družba na področju predelave, ki sodi med tri največje proizvajalce industrijskih nožev in kovanih valjev v Evropi in med deset največjih na svetu. Uspeh podjetij v Skupini SIJ omogočajo raziskovalna, razvojna in inovacijska dejavnost, ki jim namenjajo posebno pozornost. Uvršča se med najbolj inovativna slovenska podjetja in so redni dobitniki priznanj Gospodarske zbornice Slovenije za inovacije. Podjetje namenja posebno skrb zaposlenim, njihovim družinam in lokalnim skupnostim.

Razstava je postavljena v nekdanji proizvodni hali štauahariji ali krčilni kovačnici, kjer stoji tudi stalna razstava Mati fabrika – Železarna Ravne. S postavitvijo sodobne in z multimedijo podkrepljene stalne razstave želi Koroški pokrajinski muzej (KPM) podkrepati zavedanje o pomenu tehnične dediščine in nadgraditi ponudbo muzeja. Projekt poleg razstave zajema tudi pedagoško – andragoške vsebine, ki se bodo izvajale še v letu 2021. S takšnim pristopom se sposobnost spreminjanja sveta v nas in okoli nas razbira tako iz naše okolice in kot tudi iz nas samih.

KPM in Koroško filatelistično društvo (KFD) po julijskih filatelističnih sklopih Pošte Slovenije (PS) in KFD v počastitev 400 let jeklarstva v Mežiški dolini, z novim filatelističnim sklopom obeležujeta odprtje stalne razstave »SIJAJ JEKLA - 400 let jeklarstva v Mežiški dolini« (Muzej železarstva/Štauaharija na Ravnah, četrtek, 22. oktobra 2020). Sklop je oblikoval arh. Borut Bončina, ki se je pri oblikovanju naslonil na izredno slikovite prikaze delovnih procesov v Fabriki, kot jih je s fotoaparatom zabeležil Tomo Jeseničnik.

Priložnostni filatelistični sklop KFD sestavljata:

- en (1) priložnostni poštni žigi (2380 Ravne na Koroškem, 22. 10. 2020) in
- ena (1) priložnostna pisemska ovojnica (KFD 225/2020).

Za ilustracijo priložnostne pisemske ovojnice sta uporabljena dva spojena detajla izlivanja vroče litine, ki sodita v serijo foto utrinkov delovnih procesov v družbi SIJ Metal Ravne, kot jih je mojstrsko ovekovečil Tomo Jeseničnik in katere del je tudi motiv, uporabljen na julijski priložnostni poštni znamki PS (oblikoval Edi Berk, nominala A) in poustvarjen na risni strani MK (KFD 215/2020, oblikoval Borut Bončina). Na priložnostnem poštnem žigu je povzeta osnovna obličnost treh julijskih priložnostnih poštnih žigih, dodan je zapis »ODPRTJE RAZSTAVE«, Naznanitev in obeležitev odprtja stalne razstave zaokrožuje priložnostna filatelistična razstava Marjana Merkača in Jožeta Kebra (oba KFD) na temo »Jeklarstvo na Koroškem«, prav tako postavljena v Štauahariji. Odprtje stalne razstave bo potekalo v skladu z navodili NIJZ. Ogled razstave »SIJAJ JEKLA - 400 let jeklarstva v Mežiški dolini« in priložnostne filatelistične razstave bo možen od torka do petka med 9. in 17. uro ter ob sobotah in nedeljah med 12. in 17. uro. Vse dodatne informacij o stalni razstavi »SIJAJ JEKLA - 400 let jeklarstva v Mežiški dolini« in o poteku odprtja so dosegljive na www.kpm.si.